

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. V. S.**, bývajúceho v K., proti žalovanému **S.**, so sídlom v K., **o uloženie povinnosti a priznanie nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 44 C 614/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 14. októbra 2010, sp. zn. 1 Co 176/2009, 1 Co 177/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 3. marca 2009 č.k. 44 C 614/2005-178 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa prijímania nových členov - žiadateľov o byt a to až do uspokojenia doterajších členov S. - žiadateľov o byt a tiež uloženia povinnosti žalovanému, zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 435 000,-- Sk a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že rozhodnutím o prijatí za člena S. z 24. mája 1984 bol žalobca uznesením Predstavenstva č. X., na základe jeho prihlášky z 22. mája 1984 a splnenia podmienok vstupu, prijatý za člena družstva. Písomnými výzvami z 27. februára 1985 a následne v roku 1987 bol žalobca pre potreby zostavovania poradovníkov uchádzačov o byt vyzvaný žalovaným na záväzné vyjadrenie sa o tom, v ktorom roku bude mať záujem o pridelenie družstevného bytu a koľko izbového, na ktoré žalobca nereagoval. V súvislosti so spracovaním poradovníka na rok 1992 bol žalobca opätovne žalovaným vyzvaný, aby vrátil vyplnenú návratku, ktorou vyjadrí svoj záujem o zaradenie do poradovníka na rok 1992, v ktorom uvedie zároveň koľko izbový byt požaduje

prideliť. Na toto dožiadanie žalobca reagoval oznámením svojho záujmu o zaradenie do poradovníka na rok 1992 a o pridelenie 1- izbovej bytovej jednotky. Dňa 21. januára 1995 bol žalobca predvolaný na bytové oddelenie a podľa poznámky zapísanej na predvolaní sa žalobca na toto predvolanie aj dostavil a zúčastnil sa ohliadky bytu s tým, že žalobca svoj záujem o ponúknutý byt mal žalovanému oznámiť, čo sa však nestalo. Súd prvého stupňa ohľadne prednesu žalobcu, v ktorom tento konštatoval porušenie ustanovenia § 5 antidiskriminačného zákona uviedol, že charakter vzťahu žalobcu ako člena družstva a žalovaného ako spoločenstva založeného za účelom podnikania alebo zabezpečenia hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov, v konkrétnom prípade žalovaného, v zmysle článku 2 ods. 1 Stanov S. založeného za účelom hospodárenia s bytmi, obstarávania bytov a zároveň vykonávania správy bytových domov na základe zmlúv o výkone správy, sa jedná o vzťah medzi členom a družstvom, teda vzťah obchodnoprávny, v ktorom žalovaný je podnikateľským subjektom a z toho vyvodil záver, že sa nejedná o situáciu predpokladanú ustanovením § 5 písm. d/ antidiskriminačného zákona. Z uvedeného vyvodil, že v danom prípade nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, keďže uvedená zásada sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi a žalobca neuviedol a ani nepreukázal, že by bolo ustanovené osobitným zákonom právo člena bytového družstva na pridelenie bytu po neplatičovi. Súd prvého stupňa taktiež konštatoval, že antidiskriminačný zákon neupravuje zásadu rovnakého zaobchádzania všeobecne vo všetkých oblastiach spoločenského života, ale zameriava sa len na oblasti v zákone priamo stanovené a len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi na ktoré odkazuje. Konštatoval, že pre vzťah žalobcu ako člena družstva a žalovaného ako bytového družstva je určujúci Obchodný zákonník a jedná sa o vzťah obchodnoprávny, na ktorý sa zásada rovnakého zaobchádzania už pre samú podstatu tohto vzťahu nemôže vzťahovať. Družstvo je podnikateľským subjektom a v súlade s takýmto poňatím družstva sa do popredia dostáva najmä majetkovoprávny aspekt členstva. S poukazom na tento názor uzavrel, že vo veci nezistil, že by v danom prípade pridelovaním bytov po neplatičoch za rovnakých podmienok pre členov ako aj nečlenov bytového družstva dochádzalo k porušovaniu zásady rovnakého zaobchádzania, keďže žiadnym osobitným zákonom nebolo ustanovené právo člena bytového družstva na pridelenie bytu po neplatičovi, keďže takýto byt sa nepovažuje za byt v užívaniashopnom stave na pridelenie akého má právo člen bytového družstva v zmysle článku 12 ods. 1 písm. E a písm. F Stanov družstva.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 14. októbra 2010, sp. zn. 1 Co 176/2009, 1 Co 177/2009 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p., účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a zmenil uznesenie súdu prvého stupňa z 19. marca 2009 v časti týkajúcej sa určenia výšky súdneho poplatku za odvolanie tak, že túto určil sumou 499 Eur. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa správne vyhodnotil podmienky pre poskytnutie ochrany podľa zákona o rovnakom zaobchádzaní a správne rozhodol, pokiaľ nárok žalobcu uplatnený podľa tohto zákona ako nedôvodný zamietol. Za vecne správne a výstižné považoval aj dôvody prvostupňového rozsudku v ktorých konštatoval, že antidiskriminačný zákon neupravuje zásadu rovnakého zaobchádzania všeobecne vo všetkých oblastiach spoločenského života, ale zameriava sa len na oblasti v zákone priamo stanovené a len v spojení s právami osôb ustanovenými zákonmi, pričom v tomto prípade pre vzťah žalobcu ako člena bytového družstva a žalovaného je určujúci Obchodný zákonník, vzhľadom k tomu, že ide o vzťah obchodnoprávny, na ktorý sa zásada rovnakého zaobchádzania už pre samú podstatu tohto vzťahu nemôže vzťahovať. Odvolací súd ďalej uviedol, že žalobca svoj nárok uplatnený v žalobe upravoval na výzvu súdu podaním zo 6. februára 2006 (č.I. 14) a v takomto znení ho odvolací súd v zrušujúcom uznesení z 10. júla 2006 (č.I. 25) kvalifikoval ako nárok na ochranu práva porušeného nedodržiavaním zásady rovnakého zaobchádzania v súvislosti s pridelovaním bytov žalovaným, keď konštatoval, že petit jeho žaloby v plnom rozsahu zodpovedá ustanoveniu § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. a ním uplatnená žaloba má aj všeobecné náležitosti uvedené v § 79 ods. 1 O.s.p. a sú v ňom aj popísané skutočnosti na ktorých žalobca svoj nárok zakladá. Mal za to, že označenie odporcu zodpovedá aj zneniu § 11 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z., pretože žalovaným má byť osoba, o ktorej žalobca tvrdí, že porušil zásadu rovnakého zaobchádzania. Žalobca si takúto právnu kvalifikáciu svojho nároku počas ďalšieho konania osvojil, čo potvrdil aj v písomnom podaní z 22. augusta 2006 (č.I. 32). Správne preto postupoval súd prvého stupňa, ak nárok žalobcu posudzoval podľa podmienok zákona č. 365/2004 Z.z. (antidiskriminačný zákon). Žalobca v konaní nepreukázal, ale ani netvrdil, že by jeho nárok vychádzal z diskriminácie z niektorého z tých dôvodov, ktoré antidiskriminačný zákon vymedzuje. Z obsahu jeho skutkových tvrdení možno vyvodíť, že tento svoj nárok odvodzuje od porušenia práva žalovaného ako bytového družstva voči nemu ako členovi pri pridelovaní bytov. Porušenie takéhoto práva však nepredstavuje diskrimináciu z dôvodu vymedzeného zákonom č. 365/2004 Z.z. a rovnako ani nejde o právny vzťah v takej oblasti, ktorú zákon vymedzuje. Za takejto situácie nemožno žalobe žalobcu v ňom vymedzeným petitom vyhovieť a to ani v prípade, ak by tento v konaní

uniesol dôkazné bremeno a preukázal, že zo strany žalovaného skutočne došlo k porušeniu iného právneho predpisu resp. stanov družstva. Žalobcom konkretizovaným petitom žaloby totiž možno vyhovieť iba za predpokladu splnenia podmienok pre poskytnutie ochrany podľa antidiskriminačného zákona. S poukazom na tieto dôvody odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním žalobca, navrhol oba rozsudky súdov nižších stupňov zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. V dovolaní uviedol, že Krajský súd v Košiciach poprel zákonné znenie a účel antidiskriminačného zákona č. 365/2004 Z.z. v znení oznámenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. októbra 2005 č. 539/2005 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nakoľko vychádzal z nesprávneho právneho predpisu. Krajský súd a okresný súd mu neposkytli ochranu proti rozdielnemu zaobchádzaniu bez objektívneho a rozumného ospravedlnenia ktoré zaručuje článok 1 ods. 1, článok 12 ods. 1, článok 20 ods. 1 ústavy, článok 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s článkom 1 Dodatkového protokolu, článok 21 ods. 1 Charty základných práv a článok 26 o Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach. Tým, že mu súd odmietol poskytnúť ochranu a právo domáhať sa nápravy protiprávneho stavu, porušil jeho právo na súd a spravodlivé súdne konanie a došlo preto k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru a § 2 ods. 1 a § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. v znení oznámenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. októbra 2005 č. 539/2005 Z.z. Za arbitrárny považuje záver krajského súdu, že antidiskriminačný zákon poskytuje ochranu pred diskrimináciou iba z konkrétne zákonom vymedzených dôvodov v § 2 ods. 1 a taktiež vymedzuje okruh vzťahov pri ktorých k diskriminácii môže dôjsť a takto vymedzený rozsah právnej ochrany znamená, že na základe neho nemožno poskytovať ochranu pri porušení práva z iného dôvodu, alebo v inej oblasti. Za neopodstatnený považuje tiež záver súdu, že v konaní nepreukázal ani netvrdil, že nárok vychádzal z diskriminácie z niektorých z dôvodov, ktoré antidiskriminačný zákon vymedzuje. Poukázal na to, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Preto zastáva názor, že Krajský súd v Košiciach porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie upravené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 ústavy SR, keď mu odmietol poskytnúť ochranu podľa antidiskriminačného zákona. Krajský súd nedal odpoveď

na základné argumenty uvádzané v odôvodnení odvolania, nezaoberal sa jeho jednotlivými námietkami v odvolaní uvedenými, preto je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné. Bolo povinnosťou krajského súdu ako odvolacieho súdu, aby dal jednoznačnú odpoveď na všetky námietky uvedené v odvolaní proti napadnutému rozhodnutiu prvostupňového súdu. Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu takéto závery neobsahuje, je nepresvedčivé a zjavne neodôvodnené, vychádza z nesprávneho právneho predpisu, čím sa reálne nezabezpečilo uplatnenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Pokiaľ krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že za vecne správny záver a výstižné považuje aj dôvody prvostupňového rozsudku v časti v ktorých konštatoval, že antidiskriminačný zákon neupravuje zásadu rovnakého zaobchádzania všeobecne vo všetkých oblastiach spoločenského života, ale len oblasti v zákone priamo stanovené a len v spojní s právami osôb ustanovených osobitnými zákonmi pričom pre vzťah žalobcu ako člena bytového družstva a žalovaného je určujúci Obchodný zákonník, takýto záver súdu je arbitrárny a nemá oporu v antidiskriminačnom zákone a v jeho znení v čase podania návrhu na začatie konania. Na daný prípad sa vzťahuje antidiskriminačný zákon a preto došlo k porušeniu § 5 ods. 2 písm. d/ antidiskriminačného zákona v spojení s ustanovením § 685 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s článkom 12 písm. E, F stanov odporcu. Z rozhodnutia súdu nie je zrejmé, z akých dôkazov vychádzal pri závere, že všetky pridelené byty po neplatičoch neboli schopné užívania, keď súd nevykonal ohliadku jednotlivých pridelených bytov a nepribral ani znalca na ich posúdenie. Až zo samotného rozhodnutia súdu sa dozvedel, že byty po neplatičoch neboli v užívania schopnom stave. K dôkazu na základe ktorého súd dospel k takému záveru sa nemal možnosť vyjadriť a s týmto zistením sa mal možnosť oboznámiť až prostredníctvom samotného rozhodnutia okresného súdu. Týmto postupom okresný súd mu ako účastníkovi konania odňal možnosť oboznámiť sa a vyjadriť sa k dôkazu, ktorý vykonal a z ktorého pri rozhodovaní vychádzal. Ďalej dovolateľ uviedol, že na verejné vyhlásenie rozsudku (odvolacieho súdu – pozn. dovolacieho súdu) nebol predvolaný ani nebol o tomto úkone upovedomený, čím došlo k porušeniu práva na verejné vyhlásenie rozsudku pri poskytovaní súdnej ochrany upravené v čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky k porušeniu práva na verejné vyhlásenie rozsudku pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, keď aj Ústavný súd pri svojom rozhodovaní sa doposiaľ odvolával na doterajšiu judikatúru a v nadväznosti na ňu opakovane uvádzal, že verejné vyhlásenie rozsudku predpokladá povinnosť všeobecného súdu

upovedomiť účastníkov konania. Právo na verejné vyhlásenie rozsudku by tak bolo iba iluzórne a nemalo by reálny základ, keby všeobecný súd nebol povinný predpísaným spôsobom umožniť účastníkovi konania zúčastniť sa na verejnom vyhlásení rozsudku. Bolo preto povinnosťou krajského súdu umožniť mu zúčastniť sa na verejnom vyhlásení rozsudku. Namietol tiež, že odvolací súd v odvolacom konaní použil ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z. v znení zákona č. 400/2009 Z.z. (antidiskriminačného zákona), ktoré v doterajšom konaní nebolo použité a na ktorého znenie sa ani neodvolával, pričom dovolateľa nevyzval k možnosti použitia tohto zákona, napriek tomu, že bol povinný tak urobiť a vyzvať ho na vyjadrenie sa k jeho použitiu. Keďže tak neurobil, zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. V dôvodoch uvedených v obsahlom dovolaní v 113 bodoch rozoberá skutkový a právny stav veci a uvádza dôvody, pre ktoré nesúhlasí s rozhodnutiami súdov nižších stupňov a pre ktoré žiada, aby dovolací súd zrušil oba rozsudky a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pričom z obsahu dovolania možno vyvodit', že dôvodnosť dovolania vyvodzuje okrem konkrétne namietaného ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. aj z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne, spočívajúce na správnej právnej kvalifikácii a netrpí žiadnymi vadami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý má právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p., dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p., je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého

odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo k ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V danom prípade dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Pokiaľ ide o procesné vady podľa § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p., žalobca v dovolaní ani nenamietal, a tieto v dovolacom konaní ani nevyšli najavo, preto prípustnosť dovolania z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

V predmetnej veci dovolateľ namietal existenciu vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom), ktorú mal odvolací súd založiť tým, že ho nepredvolal na vyhlásenie rozsudku, odôvodnenie rozsudku je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, dovolateľ nemal možnosť oboznámiť a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom a súd ho nevyzval vyjadriť sa k možnému použitiu ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu alebo rozhodnutie súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, 2/ to, že sa tak stalo v dôsledku postupu súdu, 3/ a to voči účastníkovi konania. Vzhľadom ku skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Podľa § 115 O.s.p., ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak, súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná.

Podľa § 156 ods. 1 O.s.p., rozsudok sa vyhlasuje vždy verejne; vyhlasuje ho predseda senátu alebo samosudca v mene Slovenskej republiky. Uvedie pritom výrok rozsudku spolu s odôvodnením a poučením o odvolaní a o možnosti výkonu rozhodnutia.

Podľa § 156 ods. 3 O.s.p., vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením.

Z ustanovenia § 211 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p., v znení zákona č. 384/2008 Z.z. účinného od 15. októbra 2008, na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008, v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Odvolací súd rozhodol v predmetnej veci v súlade s § 214 O.s.p. bez nariadenia pojednávania. Rozsudok v súlade s § 156 ods. 1 a 3 O.s.p. verejne vyhlásil, pričom oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku bolo vyvesené na úradnej tabuli súdu 4. októbra 2010, teda desať dní vopred. Nemal preto povinnosť predvolávať účastníkov konania v zmysle § 115 O.s.p. Odvolací súd neopakoval a ani nevykonával doplnenie dokazovania, pri svojom rozhodnutí vychádzal zo skutkových zistení na základe dokazovania vykonaného prvostupňovým súdom. Zo spisu nevyplýva ani to, že by išlo o dôležitý verejný záujem (Dohovor o ľudských právach a základných slobodách nevyžaduje a ani z judikatúry ESĽP nemožno vysledovať, že by sa malo na všetkých súdnych inštanciách pojednávanie vykonať verejne). Ak teda rozhodoval súd prvého stupňa na pojednávaní, odvolací súd v zásade nemusí nariadiť pojednávanie. Doposiaľ ESĽP nejudikoval, čo je dôležitý verejný záujem a navrhované ustanovenie necháva odvolacím senátom voľnú úvahu, kedy nariadia pojednávanie z dôležitého verejného záujmu. Spravidla pôjde o veci týkajúce sa v rôznych súvislostiach väčšieho okruhu osôb, napr. spory týkajúce sa územného celku, sídliska a pod. (porovnaj dôvodovú správu k zmenám účinným od 15. októbra 2008).

Tým, že odvolací súd nedoručil žalobcovi predvolanie na vyhlásenie rozsudku do vlastných rúk, mu neodňal možnosť konať pred súdom. Občiansky súdny poriadok neukladá súdu takto predvolávať účastníkov konania na vyhlásenie rozsudku v prípade, ak rozhoduje bez nariadenia ústneho pojednávania ako v tomto prípade.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Pokiaľ žalobca tvrdí, že rozsudky súdov nižších stupňov nevyhovujú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí z hľadiska princípov spravodlivého procesu, a to najmä pokiaľ ide o úplnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť, a vyvodzuje z toho, že absenciou riadneho odôvodnenia súdnych rozhodnutí mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 f/ O.s.p., dovolací súd pripomína, že podľa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. ÚS 115/03 z 3. júla 2003 „Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces“. Dovolací súd považuje za potrebné v tejto súvislosti upozorniť aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05 zo 16. marca 2005, podľa ktorého: „Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní“. Nemožno totiž opomenúť, že zákonom č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, bol dovtedajší text § 219 O.s.p. doplnený okrem iného odsekom 2, podľa ktorého, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Citované nové ustanovenie tak reagovalo na súdnu prax v prípadoch úplných a presvedčivých rozhodnutí

súdov prvého stupňa, kedy odôvodnenie rozhodnutia odvolacích súdov je len kopírovaním vecne správnych dôvodov. V takých prípadoch rozhodnutia obsahujú účastníkom známe podania, známy napadnutý rozsudok a v závere obsahujú už len stručné konštatovania o správnosti a presvedčivosti napádaného rozhodnutia, s ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje. Ide o ustanovenie v rovine fakultatívnej a umožňuje odvolaciemu súdu sa sústrediť už len na doplnenie presvedčivosti rozhodnutia a odvolacie súdy sa tak môžu sústrediť na judikaturu a odbornú literatúru. Tým sa môže zvýšiť aj dôvera v apelačné súdy, ktoré by v rozhodnutí menej kopírovali a viac argumentovali, čo nepochybne bude verejnosťou vítané (porovnaj dôvodovú správu k predmetnej novele). Ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. je teda odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd prirodzene musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia (rozhodnutie má 14 strán) uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán v prejednávanej veci, výpovede svedkov vypočutých v konaní, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery a tieto primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení použitých právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa primerane vysvetlil, z akých úvah vychádzal pri závere, prečo na prejednávanú vec nie je možné aplikovať ustanovenia zákona č. 365/2004 Z.z. a prečo nebolo možné uplatnenému

petitu, ktorým žalobca žiadal zakázať žalovanému prijímať ďalšie osoby za nových členov bytového družstva a priznať mu náhradu nemajetkovej ujmy, vyhovieť. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými zisteniami a závermi súdu prvého stupňa, ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného. Dovolací súd poznamenáva, že odvolanie žalobcu obsahovalo 96 bodov a preto nebolo možné (s prihliadnutím na ich jednotlivý obsah), ale najmä účelné a pre zrozumiteľnosť odôvodnenia rozsudku vhodné polemizovať s každým tam uvádzaným argumentom. Podľa dovolacieho súdu nebol vadný postup odvolacieho súdu, ktorý, majúc za to, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa je správne, sa s ním stotožnil a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a na podporu ich správnosti doplnil ďalšie dôvody. Žalovaný v odvolaní neuviedol také pre posúdenie veci významné skutočnosti, s ktorými by sa už nevyporiadal súd prvého stupňa.

Neobstojí potom ani ďalší dôvod uvádzaný v dovolaní (bod 112), ktorým mal odvolací súd odňať žalobcovi možnosť konať pred súdom tým, že nemal možnosť vyjadriť sa k použitiu ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z.

Odvolací súd na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa navyše poukázal na to, že z ustanovenia § 2 ods. 1 a § 3 zákona č. 365/2004 Z.z. (antidiskriminačný zákon) vyplýva, že antidiskriminačný zákon poskytuje ochranu pred diskrimináciou iba z konkrétne zákonom vymenovaných dôvodov v § 2 ods. 1 a taktiež vymedzuje okruh konkrétnych vzťahov pri ktorých k diskriminácii môže dôjsť a takto vymedzený právny rozsah právnej ochrany znamená, že na základe neho nemožno poskytovať ochranu pri porušení práva z iného dôvodu, alebo v inej oblasti. Reagoval tak nielen na citáciu tohto ustanovenia v odôvodnení rozhodnutia súdu prvého stupňa (por. čl. 186 spisu), ale aj na „záverečné vyjadrenie“ žalobcu z 12. januára 2009 k svojmu návrhu na začatie konania (bod 25 a 28), vyjadrenie zástupkyne žalovaného na pojednávaní dňa 14. januára 2009 (čl. 168 p.v.) a v neposlednom rade tým reagoval na odvolanie žalovaného proti rozsudku

súdu prvého stupňa, ktorý vo svojom odvolaní (por. jeho bod 46, 49) poukazuje práve na toto ustanovenie, od ktorého (okrem iných) svoj nárok uplatnený v žalobe, odvodzuje.

Dovolací súd tu však považuje za potrebné uviesť, že s účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z., bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník konania tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manudukčnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednávanej veci však nejde o tento prípad. Ako bolo už vyššie uvedené, ustanovením § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z. sa zaoberal vo svojom odôvodnení už súd prvého stupňa, pričom toto ustanovenie bolo jedným z ďalších, ktorým súd prvého stupňa odôvodnil zamietavé rozhodnutie vo veci samej. Odvolací súd vo svojom odôvodnení rozsudku taktiež citoval toto ustanovenie, pričom zdôraznil správnosť jeho použitia a výkladu súdom prvého stupňa, keď aj podľa názoru odvolacieho súdu ani na základe tohto ustanovenia nie je možné žalobcovi priznať úspech v konaní. Tvrdenie žalobcu, že k použitiu tohto ustanovenia sa nemal možnosť vyjadriť sa nezakladá na pravde, pretože (ako bolo už vyššie uvedené) to bol práve žalobca, ktorý sa niekoľkokrát dovoľával svojho nároku práve aj s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z.

Odvolačný súd preto neporušil ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p., ak nevyzval žalobcu, aby sa vyjadril k použitiu ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z. a nevytvoril mu tak procesnú prekážku, ktorá by mala za následok odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalobca v dovolaní ďalej namieta, že v predmetnom konaní bol porušený princíp kontradiktórnosti konania, podstatou ktorého je právo účastníkov konania reagovať na argumenty a námietky protistrany. Zo zápisníc z pojednávania vyplýva, že žalobca sa zúčastňoval na pojednávaniach, mal možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, ako aj zaujať stanovisko k vyjadreniam žalovaného a svedkov. Dovolací súd po posúdení priebehu konania dospel k záveru, že tento princíp porušený nebol.

Žalobca konkrétne namieta, že až z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa sa dozvedel, že byty po neplatičoch neboli v užívaní schopnom stave (inak okolnosť pre rozhodnutie vo veci samej nepodstatná – pozn. dovolacieho súdu). Z obsahu spisu však vyplýva, že zástupkyňa žalovaného túto skutočnosť uvádzala už na pojednávani konanom na súde prvého stupňa 22. októbra 2008, keď uviedla, ...“na strane 2 Konceptie je uvedené, že žiadateľom o pridelenie bytu po neplatičoch môže byť aj nie člen družstva. Uvádza, že takéto byty boli ponúkané aj členom družstva a konkrétne aj navrhovateľovi, pričom zo strany členov družstva dochádzalo k tej situácii, že členovia družstva odmietali takéto byty z dôvodu, že tieto byty boli značným spôsobom zdevastované. Preto družstvo pristúpilo k vypracovaniu koncepcie podľa ktorej sa takéto byty mohli pridelať aj nečlenom družstva“. (por. čl. 138). Žalobca na toto vyjadrenie nereagoval na tomto ani ďalšom pojednávani, ale ani v jednom z 35 bodov vo svojom „záverečnom vyjadrení k návrhu na začatie konania“ z 12. januára 2009. Rovnako na pojednávani 14. januára 2009 uviedol svedok V. M., ...“Konceptia bola založená na tom princípe, že záujemca o pridelenie bytu po neplatičovi musel súhlasiť so stavom bytu po neplatičovi takým, v akom stave byt bol, pričom tieto byty boli väčšinou zdevastované a zároveň súhlasiť s tým, že k termínu pridelenia takéhoto bytu uhradí celý dlh, ktorý na byte bol.“... (čl. 166 p.v.). Zo spisu vyplýva, že žalobca na tomto pojednávani kládol otázky, no ani v jednom prípade na tieto uvádzané skutočnosti nereagoval.

Pokiaľ žalobca spochybňuje záver súdu o tom, že na prejednávanú vec nemožno aplikovať ustanovenia zákona č. 365/2004 Z.z. (antidiskriminačný zákon), v skutočnosti

spochybňuje správnosť toho, ako súdy vyhodnotili jednotlivé dôkazy. Dovolací súd k tomu uvádza, že v prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov (pozn. – dovolací súd sa hodnotením dôkazov nezaoberal) nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. (por. R 42/1993). Z prieskumnej povahy dovolacieho konania vyplýva, že dokazovanie sa v ňom nevykonáva (§ 243a ods. 2 O.s.p.) a dovolaciemu súdu ani neprislúcha prehodnocovať dôkazy vykonané v základnom konaní. Nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. V súvislosti s vyššie uvedeným treba ešte dodať, že pod spravodlivým súdnym procesom sa v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že odvolací súd postupoval v súlade so zákonom a jeho postup nemal za následok odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Nedošlo k znemožneniu realizácie jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdom konaní za účelom obhájenia jeho práv a právom chránených záujmov.

Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, prípadne, že by konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych

skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. júla 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová